

Research Paper

Designing a model to promote the programs and activities of the Association of Parents and Teachers : Iranian-Islamic lifestyle in Focus

Tayebeh Sadat Shah Amiri¹, Hassan Ali Bakhtiar Nasrabadi^{2*}, Jahanbakhsh Rahmani³, Zohreh Saadatmand⁴

1. PhD Student in Philosophy of Education, Islamic Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan), Isfahan, Iran
2. Professor, Department of Educational Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran
3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan), Isfahan, Iran
4. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan), Isfahan, Iran

Received: 2020/10/1

Accepted: 2021/2/11

PP:1-15

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jedu.2022.26175.5226

Keywords:

Model, Promotion, Parents and Educators, Lifestyle, Islamic Iran.

Abstract

Introduction: The purpose of this study is to design a model to promote the programs and activities of the association of Parents and Teachers based on the Iranian-Islamic lifestyle.

Research methodology: The research is a qualitative study using the method of content analysis. To design the model, the data foundation method based on the approach of Strauss and Corbin was used. The statistical population consisted of the faculty members in the field of philosophy of education in Tehran universities in the academic year 1399-1399. In-depth interview was used as the data collection tool that experts were purposefully selected to achieve the research goal and sampling continued until theoretical saturation, so 14 people participated in the interview. From the interviews, appropriate texts were extracted and coded based on open coding, then the concepts were coded axially.

Findings: The findings showed that the Iranian Islamic lifestyle includes moral-social, economic, educational and family dimensions. The study of the model also showed that "participatory management of programs and activities of the Parents and Teachers Association, control and monitoring and evaluation of programs and activities of the Parents and Teachers Association" is achieved as a central category based on causal conditions and strategies and leads to consequences. Parental participation of students, promotion of educational activities and expansion of communication between home and school centers.

Conclusion: The results confirmed the adoption of the policies in the association of Parents and Teachers and the establishment of an empowering system of strategies and interactions, purposeful behaviors and activities that are adapted in response to the central category and under the influence of intervening conditions.

Citation: Tayebeh Sadat Shah Amiri, Hassan Ali Bakhtiar Nasrabadi, Jahanbakhsh Rahmani, Zohreh Saadatmand. (2022). Designing a model to promote the programs and activities of the Association of Parents and Teachers : Iranian-Islamic lifestyle in Focus. Journal of New Approaches in Educational Administration; 13(2):1-15

Corresponding author: Hassan Ali Bakhtiar Nasrabadi

Address: Professor, Department of Educational Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran

Tell: 09131160295

Email: h.nasrabadi99@gmail.com

Extended Abstract

Introduction:

The purpose of this study is to design a model to promote the programs and activities of the Parents and Teachers Association based on the Iranian-Islamic lifestyle.

Context:

One of the important indicators of the growth of any society is the breadth of responsibilities that the education system of that country has undertaken, so education needs the cooperation and assistance of families to fulfill their mission so that they can play a serious role in educating the generation without limiting the range of responsibilities. Play the future.

Goal:

The purpose of this study is to design a model to promote the programs and activities of the Parents and Teachers Association based on the Iranian-Islamic lifestyle. Method:

This study was conducted in two stages with the subject of designing a model for promoting the programs and activities of the Parents and Teachers Association based on the Iranian-Islamic lifestyle with a combination of two research methods: content analysis and semi-structured interviews, both of which are qualitative methods. Iranian-Islamic lifestyle using the qualitative method of content analysis was a purposeful review of texts and articles and research on the subject and the extracted texts were analyzed by open coding method and then the components of Iranian-Islamic lifestyle were identified using axial coding. Data collection at this stage was in the form of libraries and filing tools.interviews using the conceptual linkage of common features between open source code, combined concepts and concepts or concepts have been identified. The sampling method used in this research, it is a qualitative-purposeful sampling And using

the theoretical saturation index 16 educational science researchers were interviewed as a sample of the research community. Their attitude and attitude towards the challenges and challenges facing the commercialization of educational science research were examined.

Findings:

The findings showed that the Iranian Islamic lifestyle includes moral-social, economic, educational and family dimensions. The study of the model also showed that "participatory management of programs and activities of the Parents and Teachers Association, control and monitoring and evaluation of programs and activities of the Parents and Teachers Association" is achieved as a central category based on causal conditions and strategies and leads to consequences. Parental participation of students, promotion of educational activities and expansion of communication between home and school centers.

Results:

The Parent-Teacher Association Reproduction Program, which reflects the desired situation, identifies activities and tasks according to Islamic sources in the moral, social, economic, educational, and family fields. It is about educating and guiding students, parents, educators and all the factors that play a role in educating and educating students. These programs focus more on the behavioral and action aspects of the Parent-Teacher Association. The moral, biological, social and political duties of the association, which are classified under the field of epistemology, include a set of behaviors of parents and educators that lead to the physical and mental health of students and the comprehensive development of their identity.

مقاله پژوهشی

طراحی مدلی برای ارتقای برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان بر اساس سبک زندگی ایرانی اسلامی

طیبه سادات شاه امیری^۱، حسنعلی بختیار نصرآبادی^۲، جهانبخش رحمانی^۳، زهره سعادت‌مند^۴

- ۱ - دانشجوی دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
 ۱ - استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
 ۱ - استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
 ۱ - دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: هدف از پژوهش حاضر طراحی مدلی برای ارتقای برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان بر اساس سبک زندگی ایرانی اسلامی است.

روش شناسی پژوهش: پژوهش از نوع کیفی با روش تحلیل مضمون است. برای طراحی مدل از روش داده بنیاد بر اساس رویکرد استراوس و کوربین استفاده شد. جامعه آماری پژوهش خبرگان و شامل همه اعضای هیأت علمی رشته فلسفه تعلیم و تربیت در دانشگاه‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بود. از مصاحبه عمیق به عنوان ابزار گردآوری اطلاعات استفاده شد که برای دستیابی به هدف پژوهش خبرگان به صورت هدفمند انتخاب گردیدند و نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت لذا تعداد ۱۴ نفر در مصاحبه شرکت نمودند. از مصاحبه‌های صورت گرفته متون متناسب با موضوع پژوهش استخراج شدند و به صورت کدگذاری باز مورد کدگذاری قرار گرفتند سپس مفاهیم به صورت محوری کدگذاری گردید در ادامه با کدگذاری گزینشی الگوی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان طراحی شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که سبک زندگی ایرانی شامل ابعاد اخلاقی - اجتماعی، اقتصادی، تربیتی و خانوادگی می‌باشد. همچنین بررسی مدل نشان داد که «مدیریت مشارکتی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان، کنترل و نظارت و ارزیابی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان» به عنوان مقوله محوری بر مبنای شرایط علی و از طریق راهبردها محقق می‌شود و منجر به تحقق پیامدهای "مشارکت اولیای دانش‌آموزان، ارتقای فعالیت‌های آموزش و پرورش و گسترش ارتباط دو کانون خانه و مدرسه" می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج بیانگر اتخاذ سیاست‌های انجمن اولیا و مربیان و استقرار نظام توانمندساز راهبردها و تعاملات رفتارها و فعالیت‌های هدف‌داری هستند که در پاسخ به مقوله محوری و تحت تاثیر شرایط مداخله‌گر، اتخاذ می‌شوند. این راهبردها عبارتند از: اتخاذ سیاست‌های انجمن اولیا و مربیان، برقراری عدالت در آموزش و استقرار نظام توانمندسازی.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۷/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۲۳

شماره صفحات: ۱۵-۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jedu.2022.26175.5226

واژه‌های کلیدی:

مدل، ارتقاء، اولیا و مربیان، سبک زندگی، ایرانی اسلامی.

استناد: طیبه سادات شاه امیری، حسنعلی بختیار نصرآبادی، جهانبخش رحمانی، زهره سعادت‌مند، (۱۴۰۱). طراحی مدلی برای ارتقاء برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان بر اساس سبک زندگی ایرانی اسلامی، دوماهنامه علمی - پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. ۱۳ (۲): ۱-۱۵

* نویسنده مسوول: حسنعلی بختیار نصرآبادی

نشانی: استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

تلفن: ۰۹۱۳۱۱۶۰۲۹۵

پست الکترونیکی: h.nasrabadi99@gmail.com

مقدمه

یکی از شاخص‌های مهم رشد هر جامعه وسعت دامنه وظایفی است که نظام آموزش و پرورش آن کشور به عهده گرفته است، بنابراین آموزش و پرورش برای انجام رسالت خود نیازمند همکاری و همیاری خانواده‌هاست تا بتوانند بدون محدود کردن وسعت وظایف، نقش خطیر خود را در تربیت نسل آینده ایفا نمایند (Ajay, 2019; Bhohti & et al, 2020).

سبک زندگی، تجسم تلاش انسان برای یافتن ارزش‌های بنیادی خود در فرهنگ عینی‌اش و شناساندن آن به دیگران است (Güllü & Güllü, 2019). سبک زندگی از موضوعات بین رشته‌ای است؛ اخلاق و روانشناسی به هر دو بُعد روانی و جسمانی سبک زندگی توجه دارند اما علوم پزشکی فقط به بعد جسمانی آن می‌پردازد. تعریف سبک زندگی و مؤلفه‌های آن برای اولین بار توسط آدلر (1950) مورد بررسی علمی قرار گرفته و اساساً متأثر از نظام فلسفی مادی‌گرایانه‌ی غربی بوده است. این رویکرد، زمینه‌ساز شکل‌گیری سبک زندگی غربی بوده و مؤلفه‌های هنجارساز و تولیدکننده‌ی معنا و نهادهای اجتماعی در جوامع غربی را تبیین کرده است (Yarian & Fateme, 2019; Whatnall & et al, 2019). در ایران نیز Kaviani (2012) اولین بار نظریه‌ی سبک زندگی اسلامی را به صورت علمی به عنوان موضوع رساله‌ی دکتری، بررسی کرد. نتایج مطالعه‌ی وی حاکی از این است که در سبک زندگی غربی از سایر دیدگاه‌ها، فقط به عینیات (رفتار و نتایج آن) توجه شده و ذهنیات (فکر و نیت انجام رفتار) بررسی نمی‌شود. سبک زندگی اسلامی در مورد نیت‌ها بی تفاوت نیست و که تأکید آن روی رفتار است، به حداقل عواطف و شناخت‌ها نیز نظر دارد.

رواج مصرف‌گرایی، تجمل‌پرستی، فردگرایی، انحرافات اجتماعی و آشفتگی و به دنبال آن، کاهش پای‌بندی به ارزش‌های دینی، فرهنگ مصرف و اشاعه‌ی نوعی خودباختگی در برابر الگوها و سبک زندگی غربی توسط رسانه‌های فراملی، به بحران اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی سایر جوامع غیر غربی دامن زده است (Goodyear & et al, 2019). بنابراین دغدغه درونی و دل‌مشغولی اندیشمندان دینی آن است که نسل جدید جامعه را به برکت تربیت دینی نسلی مومن به ارزش‌ها و عامل به فضایل اخلاقی و احکام الهی بار آورند تا سلامت و سعادت جامعه در همه ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تضمین شود (Sharafi & Sharafi, 2014).

یکی از مهم‌ترین اهداف خلقت انسان را می‌توان در آیه ۳۰ سوره‌ی بقره «... قال ربِّکَ للملائکة انی جاعِلٌ فی الارض خلیفه...» (Baqarah / 30) «...پروردگارت به فرشتگان گفت: به یقین جانشینی در زمین قرار می‌دهم...» یافت. مفهوم خلافت به مفهوم «مظهریت» بازمی‌گردد. به این معنی که انسان می‌تواند مظهر تام باشد و به درجه‌ای برسد که فعل، صفات، آثار و حتی ذات او الهی باشد. این رشد و کمال که تنها انسان توانایی دسترسی به آن را دارد بنابراین آیه هدف از آفرینش انسان را تعریف می‌کند. اسلام مجموعه احکام، اعتقادات و اخلاقیات است که از جانب پروردگار عالم به عنوان آخرین و کامل‌ترین ادیان برای بشریت تشریح شده است. از سوی دیگر اسلام دینی است که بر پایه فطرت بشری است. سبک زندگی هر فرد و جامعه‌ای متأثر از نوع باورها (جهان‌بینی) و ارزش‌های (ایدئولوژی) حاکم بر آن فرد و جامعه است. بنابراین دین در گام نخست با ارائه جهان‌بینی و ایدئولوژی ویژه‌ی زیربنای شکل‌دهی به زیست دین‌دارانه را می‌سازد. در مرحله بعد دین با ارائه آداب و دستورالعمل‌های خاصی برای همه‌ی ابعاد زندگی انسان در حقیقت به دنبال شکل‌دهی به نوع خاصی از زیست انسانی است. دستورالعمل‌های اخلاقی و حقوقی و فقهی دین، در واقع به منظور ارائه الگویی از زیست دینی و خدایسندانه است. دستورالعمل‌هایی که در حوزه پوشش، خوراک، رفتار با خانواده، رفتار با همسایگان و... در دین مطرح شده است، همگی برای ساختن سبک زندگی دینی است. «منبع اصلی استخراج سبک زندگی اسلامی، کتاب الهی است، به گونه‌ای که زندگی اسلامی در زندگی قرآنی معنا می‌یابد» (Majlisi, 1986, v 2: 188). ملاک و معیار اساسی سبک زندگی اسلامی و دستیابی به حیات طیبه، ایمان و عمل صالح است، «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ وَ حَيَاةً طَيِّبَةً...» (Nahl / 97).

نظام تعلیم و تربیت را می‌توان بهترین راه برای رسیدن به سعادت واقعی و هستی متعالی و کمال جویانه‌ی انسان در تمامی ابعاد زندگی دانست که مبانی نظری آن از دین اخذ می‌شود. از سوی دیگر با بررسی آثار نظریه‌پردازان تربیتی از آغاز می‌توان به این نکته‌ی مهم پی برد که اکثراً تربیت را جدی‌ترین و مهم‌ترین کار برای سعادت بشر دانسته‌اند و این بستگی تعلیم و تربیت به سعادت و مقوله‌ی شهروندی را می‌توان در نظریات فلاسفه‌ی تربیتی ملاحظه کرد (Silinskas & Kikas, 2019). افلاطون و ارسطو انسان را جانور شهری می‌دانند و بر آنند که انسان به طبیعت اجتماعی است و جامعه و جهان زمینه‌ی تحول طبیعی او است و در دوران معاصر نیز تأثیر تربیت در ابعاد مختلف زندگی بشر بیش از پیش مورد توجه فلاسفه و نظریه‌پردازان تربیتی قرار گرفته است. اما نگاهی گذرا و اجمالی به وضعیت کنونی اغلب مدارس و انتظاری که اولیا و مربیان از دانش‌آموزان دارند، بیانگر این نکته‌ی نهفته و آسیب‌شناسانه در تعلیم و تربیت است که آن چه معمولاً در متن آموزه‌های مدرسه‌ای به فراموشی سپرده شده، اصل کنش‌گری دانش‌آموزان در زندگی است. زیرا بیشتر دانش‌آموزان براساس آیین معدل‌گرایی و نمره‌مداری، تمامیت وجود خود را محدود به رقابت‌های فرساینده‌ی آموزشی کرده‌اند؛ در حالی که مدرسه باید نمایان‌گر زندگی در فعال‌ترین و خلاق‌ترین شکل آن باشد؛ همان نوع زندگی که در محیط خانه، همسایگی و یا در زمین بازی جریان دارد. در چنین محیطی است که طبیعت

کودک در همه‌ی ابعادش به‌طور طبیعی و در بستر زندگی طبیعی فعلیت می‌یابد. آموزشی که در بطن واقعیت‌های زندگی رخ ندهد، آن‌گاه شکل‌هایی از زندگی که ارزش زیستن ندارد را جانشین واقعیت‌های زندگی می‌کند. با توجه به همین شرایط و اهمیت وافر تعلیم و تربیت در پیشرفت همه‌جانبه‌ی فرد و جامعه بوده است که در سده‌ی اخیر و دوران معاصر، اندیشمندان مسلمان نیز برای سودهی کلان امر تعلیم و تربیت اقدام به تهیه‌ی فلسفه‌ی تعلیم و تربیت اسلامی نموده‌اند و در این زمینه بنیادهای فلسفی مناسبی را فراهم آورده‌اند (Vigo-Arrazola, 2019).

احمدزاده (Ahmadzadeh, 2021) در پژوهشی به «چگونگی بازنمایی مولفه‌های سبک زندگی خانواده ایرانی - اسلامی در برنامه ترکیبی به خانه برمی‌گردیم از نظر میزانسن» پرداخت. برنامه «به خانه برمی‌گردیم» با محوریت موضوع خانواده و سبک زندگی، پرمخاطب‌ترین برنامه خانواده سیماست. طراحی صحنه و دکور برنامه بیشتر با نماد و نشانه‌های سبک زندگی مدرن و غربی هم خوانی دارد. رنگ و نور برنامه تاریک، سرد و دلگیر است. اجرای برنامه نیز ریتمی آرام و سنگین دارد و فضایی گرم و پر شور را برای مخاطب ایجاد نمی‌کند. این برنامه در تلاش بوده است تا خانه‌ای ایرانی را برای مخاطب خود تداعی کند. اما عناصر به کار گرفته در میزانسن برنامه، نتوانسته‌اند به خوبی مولفه‌های سبک زندگی ایرانی - اسلامی را بازنمایی کنند. طراحی عناصر میزانسن در برخی موارد، مخالف و ناسازگار با سبک زندگی اصیل ایرانی - اسلامی است و نیاز به بازنگری اساسی در طراحی دارد.

اسرافیلی (Israfili, 2020) در پژوهشی به «طراحی و آزمون الگوی علی رابطه سبک زندگی اسلامی، خردمندی و هوش اخلاقی با گرایش به رفتار پر خطر با نقش واسطه‌ای بهزیستی روانشناختی» پرداخت. این پژوهش بیان می‌کند بین گرایش به رفتارهای پر خطر و سبک زندگی اسلامی، خردمندی و هوش اخلاقی به صورت مستقیم هم چنین به صورت غیر مستقیم از طریق بهزیستی روانشناختی رابطه وجود دارد. این مدل می‌تواند الگوی مناسبی برای شناسایی عوامل دخیل در رفتار پر خطر دانشجویان باشد.

کرمی (Karami, 2019) در پژوهشی به «تحلیل محتوای کتاب‌های درسی پیام‌های آسمان، تفکر و سبک زندگی و مطالعات اجتماعی دوره متوسطه اول بر مبنای توجه به عناصر کلیدی و اصول پایه‌ای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت» پرداخت. یافته‌های پژوهش نشان داد که شاخص‌های عناصر کلیدی در تمامی کتاب‌های مورد بررسی، فراوانی بیشتری داشته ولی از میزان اهمیت کم تری برخوردار است. در دوره‌ی متوسطه‌ی اول شاخص هویت اسلامی ایرانی از توجه مطلوبی برخوردار است در حالی که به شاخص‌های علم محوری و سرمایه توجه بسیار ناچیزی شده است و شاخص‌هایی مانند تعامل سازنده‌ی بین المللی، اقتدار همه جانبه، وحدت و مردم سالاری دینی در بیشتر موارد (متن، تصویر و پرسش) با فراوانی و ضریب اهمیت صفر بودند. شاخص‌های دین محوری حاکمیت، کرامت انسانی، امنیت، عدالت و آزادی در بیشتر بخش‌های (متن، تصویر، پرسش) کتاب‌های مورد بررسی با فراوانی و ضریب اهمیت صفر می‌باشند که نیاز به توجه بیشتری دارند.

مهبودی (Mahboodi, 2018) در پژوهشی به شناسایی نقاط قوت و ضعف انجمن اولیا و مربیان از جنبه عملکرد آن در مدارس ابتدایی (از منظر اعضا-والدین - مدیران و کارشناسان) پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که انجمن اولیا و مربیان در مدارس ابتدایی رویکرد آموزشی و تربیتی دارد و همچنین بیشترین موارد نقاط قوت آن در مقوله تعاون و همکاری از جوانب مختلف در مدارس می‌باشد. هم چنین انجمن در مدارس ابتدایی به دلیل عدم استقبال پدران و افراد تحصیل کرده و هم چنین عدم شناخت شرح وظایف اعضای انجمن دارای ضعف است.

کیهانی (Kayhani, 2014) در پژوهشی به «بررسی تحلیلی تطبیقی انجمن اولیا و مربیان ایران، ژاپن و مالزی به منظور ارائه راهکار جهت ارتقای کیفی عملکرد آن انجمن در ایران» پرداخت. این تحقیق به بررسی فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان در کشورهای ایران، مالزی و ژاپن جهت ارائه راهکار مطلوب پرداخته است. راهکارهایی برای بهبود عملکرد انجمن اولیا و مربیان بیان نموده که عبارت از: تمرکز زدایی در انجمن معلمان در ارتباط با انجمن اولیا و مربیان، ارتباط با موسسات خیریه جهت دریافت کمک‌های مالی، توجه به سلامت جسمی و روانی کودکان در فعالیت‌های انجمن است.

مشارکت جدی والدین در مدارس و برنامه‌های درسی آن همیشه مورد توجه متخصصان آموزش و پرورش بوده و اغلب به دنبال طراحی مدل‌هایی از ارتباط بین والدین و مدارس هستند تا با طراحی مدلی زمینه افزایش مشارکت والدین را هموار سازند مشارکت والدین در فرایند تعلیم و تربیت با توجه به مبانی آن و اهمیت مشارکت بسیار مهم و ضروری می‌باشد. (Madadlo & et al, 2019). در مطالعاتی که داخل ایران صورت گرفته است، سبک زندگی ایرانی اسلامی و مؤلفه‌های آن به درستی مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. به‌عنوان مثال در دین اسلام و قرآن با تأکید فراوان بر چربی و به کاربردن مفاهیمی مانند تفکر و اندیشه، تلاش می‌کند تا فلسفه‌ی وجودی آن‌ها را توضیح دهد؛ در حالی که در ساخت سبک زندگی ایرانی اسلامی به چنین مؤلفه‌هایی کمتر توجه شده است. این بی‌توجهی، سبب شکل‌گیری معانی و برساخت‌های اجتماعی ناکارآمدی می‌گردد. بنابراین جهت دستیابی به فعالیت‌ها و برنامه‌های برساخت‌های اجتماعی مانند انجمن اولیا و مربیان بر اساس مدل ایرانی اسلامی، لازم است تا چنین مؤلفه‌هایی به درستی استخراج شوند. بنابراین ساخت مدل انجمن اولیا و مربیان بر اساس مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی می‌تواند هرچه بیشتر به بهبود چنین رابطه‌ای کمک کند و سبب پیوستگی مدارس و خانواده‌ها در فعالیت‌های آموزشی گردد و به حل ابهام و دشواری‌های آموزشی کمک کند. این مدل به دلیل همسویی با ارزش‌ها، معنا و باورهای خانواده‌ها و عوامل

اجرای مدارس، سبب نزدیکی و همکاری بیشتر والدین و مدارس می‌گردد و تقویت هرچه بیشتر انجمن اولیا و مربیان را در پی خواهد داشت (Karami, 2019). بنابراین، هدف تحقیق حاضر این است که با شناسایی مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی در منابع موجود، مدلی برای فعالیت‌ها و وظایف انجمن اولیا و مربیان طراحی کند. بدین منظور، ابتدا مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی از متون مرتبط، به ویژه قرآن کریم، مشخص می‌شود؛ سپس با استخراج فعالیت‌های انجمن از اسناد مرتبط در وضعیت موجود، وظایف تکمیلی و جدید آن از منظر سبک زندگی ایرانی اسلامی در قالب یک مدل ارائه می‌شود. مدل نهایی، در برگیرنده‌ی وضعیت مطلوب حدود وظایف انجمن اولیا و مربیان متناسب با میانی اساسی تربیت تصریح شده در سند تحول بنیادین نظام تربیت جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش با موضوع طراحی مدلی برای ارتقای برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان بر اساس سبک زندگی ایرانی اسلامی با ترکیبی از دو روش تحقیق تحلیل مضمون و مصاحبه نیمه ساختاریافته که هر دو از روش‌های کیفی است در دو مرحله صورت پذیرفت در مرحله اول برای یافتن مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی با استفاده از روش کیفی تحلیل مضمون به بررسی هدفمند متون و مقالات و پژوهش‌های صورت گرفته پیرامون موضوع پرداخته شد و متون مستخرج با روش کدگذاری باز تحلیل گردید و سپس با استفاده از کدگذاری محوری مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی مشخص شد. جمع‌آوری اطلاعات در این مرحله به صورت کتابخانه‌ای و ابزار فیش برداری بود.

در ادامه پژوهش با استفاده از ابزار پرسش‌نامه نیمه ساختار یافته که توسط محقق ساخته شده بود، با روش مصاحبه نیمه ساختار یافته، محقق به بررسی و تحلیل سبک زندگی ایرانی اسلامی از دیدگاه خبرگان اقدام نمود. جامعه آماری برای این مرحله عبارت بودند از خبرگان که شامل اساتید فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ می‌شد که به صورت هدفمند انتخاب گردیدند. این مرحله منجر به جمع‌آوری اطلاعات بیشتر گردید. این روش نمونه‌گیری را استفاده از «نمونه‌های حاوی اطلاعات غنی» می‌گویند نمونه‌گیری‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت لذا تعداد ۱۴ نفر مورد مصاحبه قرار گرفتند تا نمونه‌گیری نظری به حد اشباع رسید. در تحقیق کنونی از پایایی بازآزمون و روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌ها استفاده شد. پایایی بین کدگذاران برای مصاحبه‌های انجام گرفته در این تحقیق با استفاده از فرمول و برابر ۸۴ درصد است. با توجه به این که این میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است و می‌توان ادعا کرد که میزان پایایی تحلیل مصاحبه کنونی مناسب است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده از روش کدگذاری نظری بود که مراحل کدگذاری مورد استفاده در این تحقیق عبارتند از: ۱- کدگذاری باز؛ ۲- کدگذاری محوری؛ ۳- کدگذاری گزینشی. برای تحلیل مصاحبه‌ها از نظریه زمینه‌ای استراوس و کوربین استفاده گردید که تحت عنوان "طرح نظام‌مند" شناخته می‌شود. طرح منسجم تر و نظام یافته‌تر استراوس و کوربین چگونگی ارتباط هر یک از مقوله‌ها، زمینه‌ها، راهبردها و شرایط مداخله‌گر مؤثر بر الگوی کدگذاری محوری پدیده مرکزی مورد مطالعه را تعیین می‌کند.

جهت تعیین اعتبار و پایایی این پژوهش نتایج در اختیار استادان و صاحب نظران فن تعلیم و تربیت قرار گرفت و پس از مطالعه و ارائه نظرات متخصصان و انجام تغییرات لازم اعتبار و پایایی پژوهش تأیید گردید. روایی پرسشنامه محقق ساخته با کمک متخصصین و مطالعه خبرگان پس از تأیید آنان روایی محتوای سوالات مورد تأیید قرار گرفت. سوالات پژوهش عبارتند از: ۱- مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی با توجه به منابع اسلامی کدامند؟ ۲- مدل ارتقاء برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش بر اساس مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی کدام است؟

یافته‌ها

برای یافتن پاسخ پرسش اول محقق به بررسی متون اسلامی پرداخت و احادیث و روایات پاراگراف‌های متناسب با سوال را استخراج نمود و سپس به روش کدگذاری باز، کدگذاری کرد و به روش تحلیل مضمون مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی استخراج گردید.

جدول ۱. ابعاد و مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی

ابعاد	مضمون	مفهوم
عفو و گذشت	«الَّذِينَ يُتَّقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِبِينَ اللَّيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ». (همانان که در فراخی و تنگی انفاق می‌کنند و خشم خود را فرو می‌برند و از مردم در می‌گذرند و خداوند نیکوکاران را دوست دارد) (Al emran/134).	عفو و گذشت
	«وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ» (و نیکی با بدی یکسان نیست. [بدی را] به آنچه خود بهتر است دفع کن آن گاه کسی که میان تو و میان او دشمنی است، گویی دوستی یکدل می‌گردد) (Fosselat/34).	اخلاق محوری

<p>«يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَأَتَقُوا اللَّهَ وَاصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ...» (ای پیامبر، [از تو در باره غنایم جنگی می‌پرسند. بگو: «غنایم جنگی اختصاص به خدا و فرستاده [او] دارد. پس از خدا پروا دارید و با یکدیگر سازش نمایید...» (Anfal/1).</p>	<p>اصلاح بین مردم</p>
<p>«وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيَطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ» (و مردان و زنان با ایمان، ولی (و یار و یاور) یکدیگرند؛ امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند؛ نماز را بر پا می‌دارند و زکات را می‌پردازند و خدا و رسولش را اطاعت می‌کنند... (Tobeh/71).</p>	<p>انجام دادن فریضه امر به معروف و نهی از منکر</p>
<p>«وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا.» (و خدا را بپرستید، و چیزی را با او شریک مگردانید و به پدر و مادر احسان کنید و در باره خویشاوندان و یتیمان و مستمندان و همسایه خویش و همسایه بیگانه و همشین و در راه‌مانده و بردگان خود [نیکی کنید]؛ که خدا کسی را که متکبر و فخر فروش است دوست نمی‌دارد) (Nesa/36).</p>	<p>رعایت حقوق همسایگی</p>
<p>«... وَاللَّهُ اللَّهُ فِي جِيرَانِكُمْ فَإِنَّهُمْ وَصِيَّةُ نَبِيِّكُمْ مَا زَالَ يُوصِي بِهِمْ حَتَّىٰ ظَنَّنَا أَنَّهُ سَيُورِثُهُمْ...» (خدای راه، خدای راه، دربار همسایگانتان، که این وصیت پیامبر شماست. پیامبر خدا همواره نسبت به همسایگان سفارش می‌فرمود، تا حدی که گمان کردیم آن‌ها را از ارث برندگان قرار خواهد داد!) (Nahj al-Balaghah, letter 47).</p>	<p>حسن جوار</p>
<p>«... وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ...» (و اسراف مکنید، که خدا مسرفان را دوست نمی‌دارد). (Aaraf/31).</p>	<p>پرهیز از اسراف و تبذیر</p>
<p>«وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ وَتُدُلُّوا بِهَا إِلَىٰ الْحُكَامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ» (و مال یکدیگر را به ناحق مخورید و آن را به نزد قاضیان نیفکنید که (به وسیله رشوه و زور) پاره‌ای از اموال مردم را بخورید با آن که می‌دانید). (Baghareh/188).</p>	<p>احترام به حقوق دیگران</p>
<p>«يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ» (ای مردم، از آنچه در زمین است حلال و پاکیزه را تناول کنید و پیروی نکنید و ساوس شیطان را، محققا شیطان از برای شما دشمنی آشکار است). (Baghareh/168).</p>	<p>حلال مداری و ترک حرام</p>
<p>«وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا» (و آنان که چون هزینه می‌کنند اسراف نمی‌کنند و خست نمی‌ورزند بلکه میان این دو، راه اعتدال را می‌گیرند) (Forghan/67).</p>	<p>اعتدال و اقتصاد در زندگی</p>
<p>«وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ» (و کسانی که طلا و نقره می‌اندوزند و آن را در راه خدا انفاق نمی‌کنند، پس آنان را به عذابی دردناک، بشارت بده) (Tobeh/34).</p>	<p>قناعت‌ورزی</p>
<p>«خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ...» (از دارایی هایشان صدقه بستان تا آنان را پاک و منزه سازی و برایشان دعا کن، زیرا دعای تو مایه آرامش آن‌هاست...) (Tobeh/103).</p>	<p>پرداخت حقوق شرعی</p>
<p>«وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتُهُ امَّهُ وَهَنَا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ...» (و انسان را در باره پدر و مادرش سفارش کردیم مادرش به او باردار شد، سستی بر روی سستی. و از شیر بازگرفتنش در دو سال است. [آری، به او سفارش کردیم] که شکرگزار من و پدر و مادرت باش...) (Loghman/14).</p>	<p>احترام به والدین</p>
<p>«... وَأَتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ.» (و راه کسی را پیروی کن که توبه‌کنان به سوی من باز می‌گردد و [سرانجام] بازگشت شما به سوی من است، و از [حقیقت] آنچه انجام می‌دادید شما را با خبر خواهم کرد) (Loghman/15).</p>	<p>متابعت از راه پیشوایان دین</p>
<p>«وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ» (و از مردم [به نخوت] رخ برمتاب، و در زمین خرامان راه مرو که خدا خودپسند لافزن را دوست نمی‌دارد) (Loghman/18).</p>	<p>مهربان بودن با دیگران و دوری از غرور</p>

اقتصادی

تربیتی

<p>«وَ أَقْصِدْ فِي مَشِيكَ وَ اغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ». (و در راه رفتن خود میانه‌رو باش، و صدایت را آهسته ساز، که بدترین آوازه بانگ خران است) (Loghman/19).</p>	<p>میانه روی و داشتن اعتدال</p>
<p>رسول خدا (ص): یا عالم باش یا در حال آموختن دانش و وقت خود را در بیهودگی و خوشگذرانی صرف نکن (Majlisi, 1986, v 1: 194).</p>	<p>یادگیری و دانش اندوزی</p>
<p>رسول خدا (ص) می‌فرماید: آموزش علم به دیگران برای رضای خدا حسنه است و یادگیری آن عبادت و گفتگوی علمی تسبیح و کاربرد دانش جهاد و [نیز] آموزش دادن آن به کسی که نمی‌داند صدقه و بخشیدن آن به کسی که صلاحیت دارد سبب قرب الهی است، زیرا دانش، آموزنده حلال و حرام و روشنگر راه بهشت است (Majlisi, 1986, v 1: 171).</p>	<p>فضیلت تعلیم و تعلم</p>
<p>«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ...» (ای مردم! از مخالفت پروردگارتان بپرهیزید، همان کسی که همه‌ی شما را از یک انسان آفرید، و همسر او را از جنس او خلق کرد، و از آن دو مردان و زنان فراوانی منتشر ساخت و از خدایی بپرهیزید که هنگامی که چیزی از یکدیگر می‌خواهید نام او را می‌برید، از قطع رابطه با خویشان خود بپرهیزید ... (Nessa/1).</p>	<p>ایمان و فضیلت گرامی اعضای خانواده</p>
<p>«وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ». (و نوح پروردگار خود را آواز داد و گفت: «پروردگارا، پسر من از کسان من است، و قطعاً وعده تو راست است و تو بهترین داورانی) (Hood/45).</p>	<p>وجود عشق، مهر و محبت میان اعضای خانواده</p>
<p>«وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا... قَالَ رَبِّ أَوْرِعْ بِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي...» (ما به انسان توصیه کردیم که به پدر و مادرش نیکی کند ... می‌گوید: پروردگارا مرا توفیق ده تا شکر نعمتی را که به من و پدر و مادرم دادی به جا آورم و کار شایسته‌ای انجام دهم که از آن خشنود باشی و فرزندان مرا صالح گردان) (Ahghaf/15).</p>	<p>حق والدین بر فرزندان</p>
<p>«إِذْ رَأَىٰ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدُ عَلَىٰ النَّارِ هُدًى». (هنگامی که [موسی] از دور آتشی مشاهده کرد، و به خانواده‌ی خود گفت: درنگ کنید که من آتشی دیدم، شاید شعله‌ای از آن برای شما بیاورم یا به وسیله‌ی این آتش راه را پیدا کنم) (Taha/10).</p>	<p>وظیفه زن و مرد نسبت به خانواده</p>
<p>علی (ع) فرمودند: «وَلَا ظَهِيرَ كَالْمُشَاوِرَةِ؛ هِيَ بَشْتِيَانِي چون مشورت نیست.» (Nahj al-Balaghah, Wisdom 54).</p>	<p>تفاهم و همکاری</p>

تفسیر

در ادامه برای یافتن پاسخ پرسش دوم محقق با مصاحبه با خبرگان و سپس استخراج کدمفاهیم مصاحبه‌ها به صورت محوری و سپس گزینشی و ترکیب آن با نتایج سوال اول با توجه به هدف کلی پژوهش مدل برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران استخراج گردید و با توجه به اشتراکات مفهومی هر کدام از این مفاهیم در مقولات جای گرفتند و در تحلیل نهایی مفاهیم اولیه، با کسب آگاهی کافی از این که تم‌های مختلف کدام‌ها هستند، چگونگی تناسب آن‌ها با یکدیگر درباره داده‌ها بیان شد، و تلاش گردید یک نقشه رضایت بخش از تم‌ها ترسیم گردد، در این مرحله، تم‌هایی را که برای تحلیل ارائه شد، تعریف شدند و مورد بازبینی مجدد قرار گرفتند. به وسیله تعریف و بازبینی کردن، ماهیت آن چیزی که یک تیم در مورد آن بحث می‌کند، مشخص شد و تعیین شد که هر تیم کدام جنبه از اطلاعات را در خود جای داده است.

جدول ۲. تم‌های مشترک استخراج شده از تحلیل‌ها

<p>مقوله ۱، اتخاذ سیاست‌های انجمن اولیا و مربیان</p>
<p>اتخاذ سیاستها واهداف در زمینه برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن براساس سبک‌زندگی ایرانی اسلامی</p>
<p>برقراری ارتباطات بین المللی آموزشی در برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان</p>
<p>طراحی و ارائه سند برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا براساس سبک زندگی ایرانی اسلامی</p>
<p>داشتن بینش راهبردی به برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان</p>
<p>داشتن اهداف بلند مدت و چشم انداز مدیران ارشد در خصوص برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن</p>
<p>تعیین زمان مشخص برای برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به سبک زندگی انجمن اولیا و مربیان</p>

تفسیر

برگزاری نشستهای تخصصی در زمینه ساده زیستی	
توجه به مبانی دینی در کنار فعالیت های آموزشی	
مشاوره و برنامه ریزی درجهت تحقق هرچه بهتر اهداف انجمن اولیا و مربیان	
تقویت بینش در زمینه کرامت انسان و شناخت نسبت به تربیت اسلامی	
مقوله ۲، برنامه ریزی نیروی انسانی	
آشنایی مدیران و معلمان با جهت دهی دینی انجمن اولیا و مربیان	
همکاری و هماهنگی لازم معلمان با برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
نیروی انسانی مجرب و متخصص در زمینه سبک زندگی اسلامی	مفاهیم
ارتقای آگاهی اولیا و دانش آموزان در زمینه محبت میان اعضای خانواده	
استفاده از توانمندی‌های والدین در امور مالی	
مقوله ۳، برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع	
اداره امور انجمن اولیا و مربیان به صورت کارآمد	
دسترسی به منابع و تصمیم گیری‌ها به صورت یکسان و عادلانه	
ایجاد فرصت مساوی و رعایت حقوق	مفاهیم
کاهش تاثیر نابرابری اقتصادی بر آموزش دانش آموزان	
برقراری عدالت و تامین چتر حمایت اجتماعی در زمینه برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا	
مقوله ۴، مدیریت مشارکتی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
مشارکت مردم (سهامداران و یا ذینفعان) در امور برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
فراهم نمودن زمینه ارائه نظرات متفاوت در عرصه سبک زندگی	
پشتیبانی از اقدامات وحدت بخش و کارکردهای نظارتی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا	
فعال ساختن جامعه مدنی (از طریق اطلاعات، مشاوره و مشارکت)	مفاهیم
تقویت مشارکت مردمی در زمینه برنامه‌ها و فعالیت‌های خیرخواهانه انجمن اولیا و مربیان	
تشکیل جلسه با معلمان و ترغیب به شرکت در برنامه‌های آموزشی سبک زندگی ایرانی اسلامی	
جلب همکاری اولیای دانش آموزان جهت مشارکت و کمک و ارتقای کیفیت فعالیت ها	
تامین مشارکت فکری، فرهنگی، عاطفی و آموزشی اولیا	
مقوله ۵، کنترل و نظارت	
نیازسنجی از والدین و دانش آموزان	
پایش برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
نظارت بر اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	مفاهیم
گزارش سالیانه از عملکرد برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
نظرسنجی از والدین و اصلاح برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
مقوله ۶، استقرار نظام توانمندسازی	

توانمندسازی و بهسازی منابع انسانی و ایجاد نهضت داوطلبی	
کیفیت بخشی و افزایش اثربخشی برنامه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی	
مدیریت عملکرد برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	مفاهیم
اجرای برنامه‌های آموزشی و فرهنگی در زمینه برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
فراهم آوردن فرصت مناسب برای حضور تمامی اولیا و مربیان	
فراهم آوردن حداقل امکانات لازم برای برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
مقوله ۷، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی	
تنظیم فعالیت مدارس در جهت استفاده از منابع درونی	
توسعه زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی جهت اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا	
توانمند کردن مراکز آموزشی برای برنامه‌ریزی و مدیریت برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا	
تقویت و پرورش مهارت‌های زندگی (فردی و اجتماعی)	مفاهیم
توسعه فرهنگ برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن در مورد موازین سبک زندگی اسلامی- ایرانی	
ایجاد فرصت برای تعامل والدین با فرزندان در جهت شناسایی نیازهای عاطفی و جسمانی آنان	
بهره گیری از فرصت‌های برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان به عنوان ابزاری سودمند جهت ارتقای ارزشهای اخلاقی دانش آموزان	
مقوله ۸، سرمایه گذاری آموزشی	
کاهش خطرپذیری‌ها در عرصه سرمایه گذاری آموزشی	
بهبود سرمایه‌سازی سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش در زمینه برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا	
یکپارچه سازی طرح‌های آموزشی	مفاهیم
مدیریت دانش و منابع برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
تقویت نقش بخش خصوصی به‌عنوان عامل تولید در تقویت رشد برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن	
مقوله ۹، ارج نهادن به انجمن اولیا و مربیان	
افزایش علاقه اولیا و مربیان به انجمن جهت تقویت سبک زندگی	
پذیرش برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	مفاهیم
آگاهی و علاقه به برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
ارج نهادن به برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
مقوله ۱۰، ارزیابی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
بررسی تحقق برنامه‌های انجمن اولیا و مربیان در زمینه سبک زندگی ایرانی اسلامی	
ارزیابی واقعی و کاربردی از برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان	
تشکیل پرونده برای هر اولیا جهت ارائه‌ی برنامه‌های دینی به منظور کمک به سبک زندگی	مفاهیم
نظارت بر نحوه‌ی هزینه‌ی وجوه حاصل از کمک‌های مردمی، خدمات برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان در زمینه تکریم خانواده‌های مستضعف	

نظارت بر چگونگی اخذ کمک‌های مردمی با رعایت قوانین	
مقوله ۱۱، پیامدها	
مشارکت اولیای دانش آموزان	
ارتقای فعالیت‌های آموزش و پرورش	۳
گسترش ارتباط دو کانون خانه و مدرسه	
مقوله ۱۲، عوامل مداخله‌گر	
عدم تخصیص بودجه	۳
عدم عدالت آموزشی	

در این تحقیق کدگذاری محوری بر اساس استفاده از الگوی پارادایم صورت گرفته است. بنابراین دسته‌بندی‌های فرعی با دسته‌بندی اصلی مطابق با الگوی پارادایم مرتبط می‌شوند و هدف اصلی این است که محقق را قادر سازد تا به صورت نظام مند در مورد داده‌ها و مرتبط کردن آنها تفکر کند. شکل ۲، ایجاد ارتباط بین مقوله‌های مختلف شناسایی شده را در قالب الگوی پارادایم نمایش می‌دهد.

شکل ۱. کدگذاری محوری بر اساس الگوی پارادایم

۱- شرایط علی: برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع و برنامه ریزی نیروی انسانی: شرایط علی باعث ایجاد و توسعه پدیده یا مقوله محوری می‌شوند. از میان مقوله‌های موجود، " برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع و برنامه ریزی نیروی انسانی " به عنوان علی تلقی می‌شوند که نقش فعال در طراحی مدل برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران داشته و تا این عوامل مهیا نشوند مدل برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران محقق نمی‌شوند.

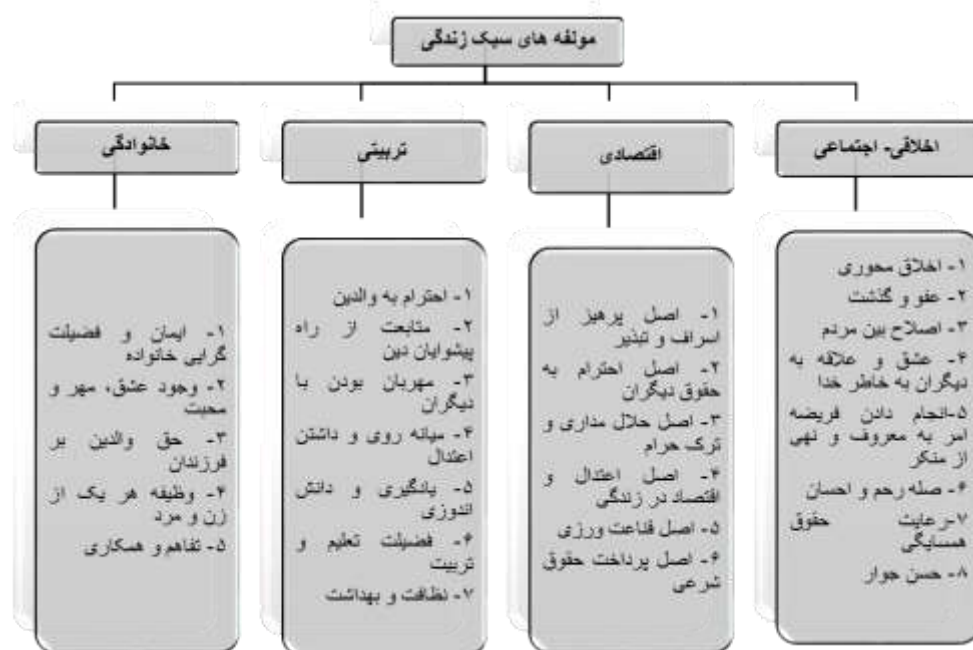
۲- عوامل مداخله‌گر: عدم تخصیص بودجه و عدم عدالت آموزشی؛ شرایط مداخله‌گر عواملی هستند که در اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن تاثیر گذار است. عواملی که در تحقیق حاضر در طراحی اتخاذ سیاست‌های انجمن اولیا و مربیان و برنامه ریزی نیروی انسانی نقش موانع را ایفا می‌کنند عبارتند از: عدم تخصیص بودجه و عدم عدالت آموزشی.

۳- عوامل زمینه‌ای: عوامل کالبدی و فضا، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و سرمایه گذاری آموزشی؛ به شرایط خاصی که بر کنش ها و تعاملات تاثیر می‌گذارند، بستر گفته می‌شود. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم، مقوله‌ها یا متغیرهای زمینه‌ای تشکیل می‌دهند.

۴- مقوله محوری: مدیریت مشارکتی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان، ارزیابی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان: با توجه به این که براساس الگوی طراحی شده، "مدیریت مشارکتی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان، کنترل و نظارت و ارزیابی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان" را به عنوان مبنا و ستون اصلی تحقق مدل برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران قلمداد کرده‌اند.

۵- پیامدها: مشارکت اولیای دانش آموزان، ارتقای فعالیت های آموزش و پرورش و گسترش ارتباط دو کانون خانه و مدرسه: برخی از مقوله‌ها بیانگر نتایج و پیامدهایی هستند که در اثر اتخاذ راهبردها به وجود می‌آیند. در پژوهش حاضر مشارکت اولیای دانش آموزان، ارتقای فعالیت های آموزش و پرورش و گسترش ارتباط دو کانون خانه و مدرسه نتیجه کنشها و تعاملات ایجاد شده و تاثیر پذیر از شرایط علی، مقوله محوری و بستر حاکم می‌باشد، که عوامل متعددی را شامل می‌شود.

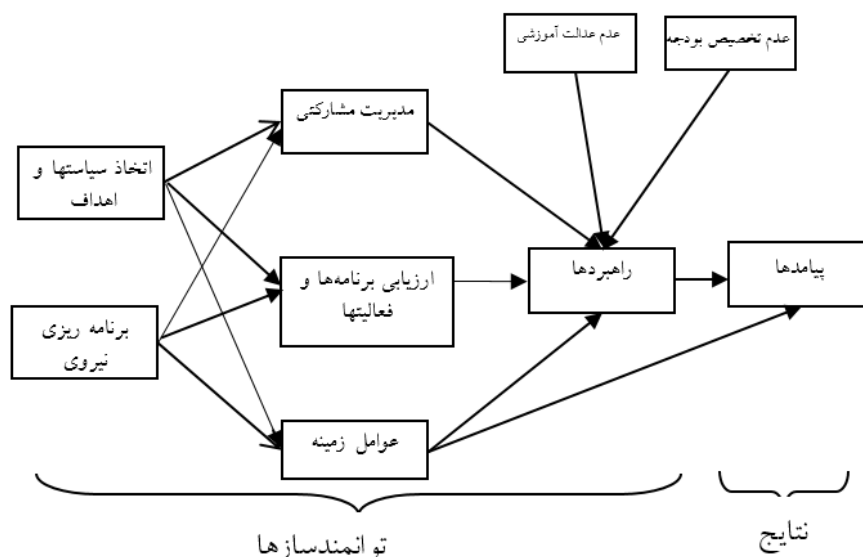
۶- راهبردها: اتخاذ سیاست های انجمن اولیا و مربیان و استقرار نظام توانمندسازی: راهبردها و تعاملات بیانگر رفتارها، فعالیتها و تعاملات هدف داری هستند که در پاسخ به مقوله محوری و تحت تاثیر شرایط مداخله‌گر، اتخاذ می‌شوند. به این مقوله‌ها راهبرد نیز گفته می‌شود. که در تحقیق حاضر عبارتند از: اتخاذ سیاست های انجمن اولیا و مربیان، برقراری عدالت در آموزش و استقرار نظام توانمندسازی.

شکل ۲. مدل مفهومی پژوهش

مدل نهایی تحقیق:

بر اساس کدگذاری انتخابی «مدیریت مشارکتی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان، کنترل و نظارت و ارزیابی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان» به عنوان مقوله محوری بر مبنای شرایط علی «برقراری عدالت در آموزش و برنامه ریزی نیروی انسانی» و از طریق راهبردهای «اتخاذ سیاست های انجمن اولیا و مربیان و استقرار نظام توانمندسازی» با در نظر گرفتن "عوامل کالبدی و فضا، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و سرمایه گذاری آموزشی" (به عنوان زمینه الگو) محقق می‌شود و منجر به تحقق پیامدهای "مشارکت اولیای دانش آموزان، ارتقای فعالیت های آموزش و پرورش و گسترش ارتباط دو کانون خانه و مدرسه" می‌گردد.

شکل ۳ مدل برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر ارتقای برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان با طراحی مدلی بر اساس سبک زندگی ایرانی اسلامی بود. به این منظور محقق به دو پرسش پژوهش پاسخ داد. برای پاسخ به پرسش اول و یافتن مولفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی محقق به کاوش در قرآن و متون اسلامی پرداخت و پس از استخراج پاراگرافها و متون مرتبط با سبک زندگی، به روش تحلیل مضمون مولفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی را استخراج کرد این مولفه‌ها شامل: ابعاد اخلاقی-اجتماعی، اقتصادی، تربیتی و خانوادگی می‌باشد. این نتایج با نتایج پژوهشهای Ahmadzadeh (2021)، Karami, Israfili (2020)، Kayhani (2019)، Kayhani (2014) همسو است. در ادامه پژوهشگر جهت یافتن پاسخ پرسش دوم با روش مصاحبه با خبرگان و استخراج متون مصاحبه که در ارتباط با موضوع پژوهش بودند مشابه مرحله اول به تحلیل مضامین مصاحبه‌ها پرداخت سپس با توجه به یافته‌های مرحله اول و دوم به ترسیم مدلی برای ارتقاء برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران بر اساس سبک زندگی ایرانی اسلامی پرداخت این مدل در شکل (۲) بیان شده است. این مدل دارای دو بخش عوامل اصلی و شاخص‌های آنها می‌باشد. این شاخص‌ها هسته و قلب مدل هستند و مبنای ارزیابی برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران قرار می‌گیرند که به آنها عوامل موثر می‌گویند. برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران دارای ۱۲ عامل اصلی است که عبارتند از: ۱- اتخاذ سیاست‌های انجمن اولیا و مربیان، ۲- برنامه ریزی نیروی انسانی، ۳- برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع، ۴- مدیریت مشارکتی برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان، ۵- کنترل و نظارت، ۶- استقرار نظام توانمندسازی، ۷- زیرساختهای فرهنگی و اجتماعی، ۸- سرمایه‌گذاری آموزشی، ۹- ارج نهادن به انجمن اولیا و مربیان، ۱۰- ارزیابی برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان، ۱۱- پیامدها و ۱۲- عوامل مداخله‌گر. این عوامل خود از ۶۵ شاخص تشکیل شده‌اند. شاخص‌ها در واقع تبیین‌کننده معنا و مفهوم هر عامل بوده که می‌بایست در طول ارزیابی مدلی برای برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران مورد توجه قرار گیرند. در مدل پیشنهادی تبیین چگونگی ارتباط میان مؤلفه‌های اصلی و مؤلفه‌های فرعی در قالب ارائه تم‌های تحقیق صورت گرفت. نتایج حاصل از بررسی مدل نشان داد که موارد: مدیریت مشارکتی برنامه‌ها و فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان و کنترل، نظارت و ارزیابی برنامه‌های انجمن اولیا و مربیان، به عنوان مقوله محوری هستند برای تحقق این مقوله محوری باید شرایط علی فراهم گردد و فراهم آمدن شرایط علی مستلزم این است که شرایط زمینه‌ای محیا باشند. که شرایط علی عبارتند از: «برقراری عدالت در آموزش و برنامه ریزی نیروی انسانی» و برای رسیدن به مقوله محوری نیاز است راهبردهایی در طی مراحل مختلف اتخاذ گردد که این راهبردها عبارتند از: «اتخاذ سیاستهای انجمن اولیا و مربیان و استقرار نظام توانمندسازی» همچنین عوامل زمینه‌ای شامل: «عوامل کالبدی و فضا، زیرساختهای فرهنگی و اجتماعی و سرمایه‌گذاری آموزشی» (به عنوان زمینه الگو) می‌باشند. حاصل جمع همه این موارد منجر به تحقق پیامدها می‌گردد

که این پیامد عبارت است از: ۱- مشارکت اولیای دانش آموزان، ۲- ارتقای فعالیت های آموزش و پرورش و ۳- گسترش ارتباط دو کانون خانه و مدرسه".

برنامه بازتولیدی انجمن اولیا و مربیان که نشان دهنده وضعیت مطلوب است، فعالیت‌ها و وظایف را با توجه به منابع اسلامی در حوزه‌های اخلاقی- اجتماعی، اقتصادی، تربیتی و خانوادگی مشخص می‌کند برنامه‌های انجمن اولیا و مربیان بر اساس مبانی سبک زندگی اسلامی- ایرانی شامل وظایفی است که به آموزش و هدایت دانش آموزان، اولیا، مربیان و تمامی عواملی می‌پردازند که در پرورش و آموزش دانش آموزان نقش دارند. این برنامه‌ها بیشتر بر جنبه‌های رفتاری و کنشی انجمن اولیا و مربیان تاکید دارد. وظایف اخلاقی، زیستی و اجتماعی و سیاسی انجمن که تحت حوزه معرفت شناسی طبقه‌بندی شده اند، شامل مجموعه از رفتارهای اولیا و مربیان است که منجر به رعایت سلامت جسمی و روانی دانش آموزان و تکوین همه جانبه هویت آن‌ها می‌گردد. بر اساس آنچه که از نتایج تحقیق به دست آمد، برنامه انجمن اولیا و مربیان بر اساس مولفه‌های اسلامی، اخلاق محوری، عفو و گذشت، اصلاح بین مردم، انجام دادن فریضه امر به معروف و نهی از منکر، رعایت حقوق همسایگی، حسن جوار، پرهیز از اسراف و تبذیر، رعایت حقوق دیگران، اعتدال و اقتصاد در زندگی، قناعت ورزی و ... را در مرکزیت این برنامه قرار می‌دهد. بر اساس این فعالیت‌ها و برنامه‌های انجمن اولیا و مربیان به گونه‌ای سازمان دهی و برنامه ریزی می‌شوند تا بتوانند پاسخگوی این مولفه‌ها باشند و توان زمینه سازی برای رستگاری انسان را فراهم آورند. بنابراین انجمن اولیا و مربیان باید وظایف و فعالیت‌های خود را چنان سازمان دهی کند که دربرگیرنده مبانی اساسی تربیت از جنبه‌های هستی شناسی، انسان شناختی، معرفت شناختی، ارزش شناختی و دین شناختی باشد تا بتواند آموزش و سلوک دانش آموزان را به سوی مولفه‌های اسلامی و ایرانی از سبک زندگی سوق دهد و امکان انتخاب آگاهانه مسیر رسیدن به حیات طیبه را فراهم کند.

پیشنهادهای کاربردی پژوهش

بر اساس نتایج حاصل از سوال اول و دوم پژوهش پیشنهادات کاربردی زیر جهت استفاده در برنامه‌های انجمن اولیا و مربیان مدارس ارائه می‌گردد:

۱. با برقراری ارتباطات بین المللی آموزشی با کشورهای مسلمان در خصوص برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان، سند برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان در جهت سبک زندگی ایرانی اسلامی طراحی گردد و در مدارس اجرا شود.
۲. انجمن اولیا و مربیان با تشکیل کارگروه‌هایی ضمن شناسایی خانواده‌های نیازمند بر نحوی هزینه‌ی وجوه حاصل از کمک‌های مردمی جهت برقراری عدالت آموزشی و تکریم خانواده‌های مستضعف نظارت کند.
۳. به منظور شکل گیری بعد زیبایی شناختی و هنری ارتباط بین اولیا و مدرسه به نحوی برقرار گردد که برخی فعالیت های هنری و زیبایی شناسی توسط اولیا در کلاس درس به دانش آموزان آموزش داده شود.

References

1. Quran
2. Ajay, D. (2019). The Impact of Healthy Lifestyle Intervention Program on Healthy Lifestyle Awareness Dietary Habits Physical Activity Level and Fitness Test Scores of School Children.
3. Ahmadzadeh, S. (2021). How to Represent the Lifestyle Components of an Iranian-Islamic Family in a Combined Homecoming Program According to Mizansen, Radio and Television University of the Islamic Republic of Iran, Faculty of Religion and Media. [in Persian].
4. Bhojti, A, Brown, T, & Lentin, P. (2020). Opportunities for participation, inclusion and recreation in school-aged children with disability influences parent occupations and family quality of life: A mixed-methods study. *British Journal of Occupational Therapy*, 83(4), 204-214.
5. Dashti, M. (2017). Translation of Nahj al-Balaghah, Qom: Kowsar. [in Persian].
6. Goodyear, V. A, Kerner, C, Quennerstedt, M. (2019). Young people's uses of wearable healthy lifestyle technologies; surveillance, self-surveillance and resistance. *Sport, education and society*, 24(3), 212-225.
7. Güllü, E, & Güllü, A. (2019). The Relationship between Daily Lifestyle and Anthropometric Parameters in Secondary School Student. *Asian Journal of Education and Training*, 5(1), 134-139.
8. Israfili, H. (2020). Designing and testing a causal model of the relationship between Islamic lifestyle, wisdom and moral intelligence with a tendency to risky behavior with the mediating role of psychological well-being, Mohaghegh Ardabili University, Faculty of Educational Sciences and Psychology. [in Persian].

9. Kaviani, M. (2012). "The relationship between Islamic lifestyle and happiness and life satisfaction of students in Isfahan". *Journal of Psychology and Religion*. forth year. Number four. Pp. 61-74. [in Persian].
10. Karami, M. (2019), Content Analysis of Textbooks of Sky Messages, Thinking and Lifestyle and Social Studies of the First Secondary School Based on the Key Elements and Basic Principles of the Iranian Islamic Model of Progress, Payame Noor University of Fars Province Fasa. [in Persian].
11. Kayhani, M. (2014). A comparative analytical study of the Association of Parents and Educators of Iran, Japan and Malaysia in order to provide a solution to improve the quality of the association in Iran, Allameh Tabatabai University, Faculty of Educational Sciences and Psychology. [in Persian].
12. Madadlo, G, Saadatmand, Z, Yar Mohammadian, M. H. (2019). Recognizing the components of parental participation in the implementation of elementary school curricula, *Quarterly Journal of New Approach in Educational Management*, Year 10, 4: 251-234. [in Persian].
13. Mahboodi, S. 2018. Identifying the strengths and weaknesses of the Parents and Teachers Association in terms of its performance in primary schools (from the perspective of members-parents-principals and experts), Shiraz University, Faculty of Educational Sciences and Psychology. [in Persian].
14. Majlisi, M. B. (1986) Baharalanwar. Volumes 1,2, Tehran: Islamic Publications. [in Persian].
15. Sharafi, M, Sharafi, Z. (2014). Analysis and comparison of religious education needs of high school students in cognitive, emotional and functional dimensions, *Quarterly Journal of New Approach in Educational Management*, Fourth Year, 4: 140-119. [in Persian].
16. Silinskas, G, & Kikas, E. (2019). Parental involvement in math homework: Links to children's performance and motivation. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 63(1): 17-37.
17. Vigo-Arrazola, B, & Dieste-Gracia, B. (2019). Building virtual interaction spaces between family and school. *Ethnography and Education*, 14(2), 206-222.
18. Whatnall, M. C, Patterson, A. J, Brookman, S, Convery, P, Swan, C, Pease, S, & Hutchesson, M. J. (2019). Lifestyle behaviors and related health risk factors in a sample of australian university students. *Journal of American College Health*, 1-8.
19. Yarian, S. & Fateme, N. (2019). Explaining Students' Islamic Lifestyle and Mental Health based. *Medical Education*, 3(3), 21-27.